

รายงานการพัฒนาตัวชี้วัดระบบสุขภาพในมุมมองของประชาชน

สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข

อินทิรา ยมาภัย และจอมขวัญ โยธาสุมุท

โครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ

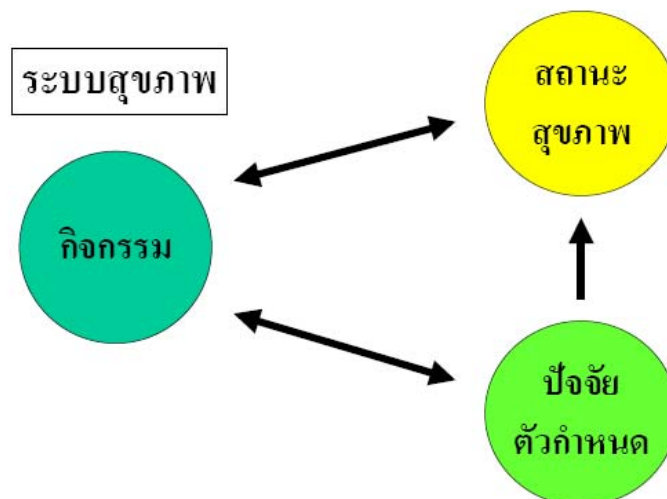
เมษายน พ.ศ. 2551

การพัฒนาตัวชี้วัดระบบสุขภาพในมุมมองของประชาชน

จากการศึกษาเชิงลึกในเอกสารที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมเพื่อหาคำจำกัดความและส่วนประกอบหลักของระบบสุขภาพ ซึ่ง พบรายงานที่เกี่ยวข้องดังนี้ จากรายงานการศึกษาเรื่อง“ระบบสุขภาพและการประเมินผลการดำเนินการ”สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข โดย รศ.นพ.ปรีดา ทัศนประดิษฐ์ ศ.ดร.เกื้อ วงศ์บุญสิน ศ.นพ.สุทธิชัย จิตะพันธ์กุล ผศ.ดร.สุวณิ สุธะเสียงสังข์ ผศ.ดร.แกมทอง อินทร์ตัน โดยการศึกษานี้เป็นกระบวนการค้นหาข้อมูลนำเข้าจากแหล่งข้อมูลต่างๆที่มีอยู่ทั้งในและต่างประเทศ ร่วมกับกระบวนการกลุ่มเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันในหมู่ผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการได้หาคำจำกัดความของระบบสุขภาพไว้ดังนี้

“ระบบสุขภาพ” หมายถึง “กิจกรรมทั้งหมดที่เป็นกระบวนการที่มีจุดประสงค์หลักในการสร้างเสริม ฟื้นฟู และคงไว้ซึ่งสุขภาพ ของบุคคลและประชาชน”ทั้งนี้ความสัมพันธ์ระหว่าง สุขภาพ ปัจจัย-ตัวกำหนดของสุขภาพ และระบบสุขภาพ แสดงให้เห็นในรูปที่ 1

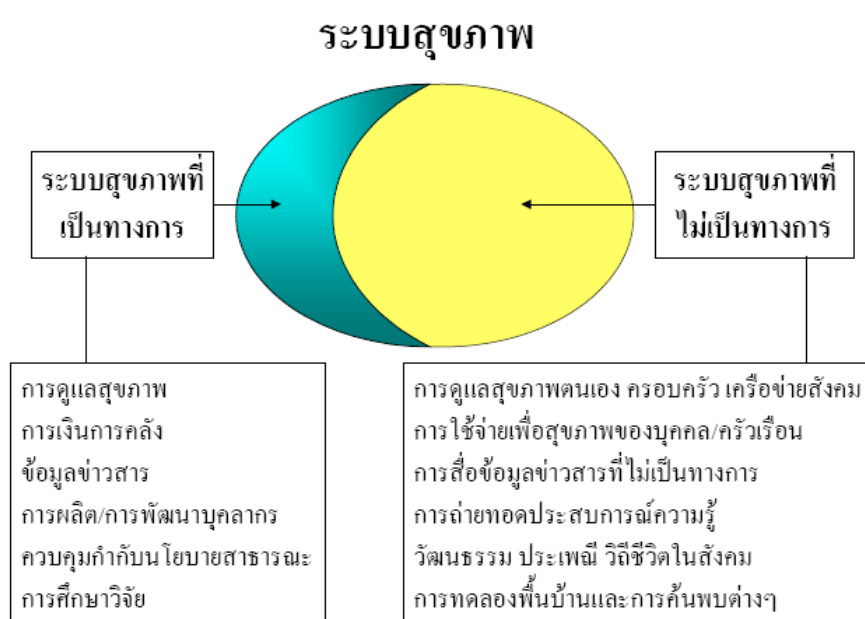
รูปที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างสุขภาพ ปัจจัยหรือตัวกำหนดของสุขภาพ และระบบสุขภาพ

องค์ประกอบของระบบสุขภาพซึ่งครอบคลุมเฉพาะกิจกรรมทั้งหมดที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อสุขภาพ สามารถจำแนกออกได้เป็นสองส่วนสำคัญ คือ ระบบที่เป็นทางการ (Formal health system) และระบบที่ไม่เป็นทางการ (Informal health system) โดยระบบที่เป็นทางการเป็นระบบของกิจกรรม

ที่ดำเนินการโดยรัฐ หน่วยงานของรัฐ และองค์กรต่างๆ ทั้งที่หวังผลกำไรและไม่หวังผลกำไร กิจกรรมต่างๆ ของระบบสุขภาพที่เป็นทางการจะมีกระบวนการที่ชัดเจนและมีความเชื่อมโยงชัดเจนทำให้สามารถทำการประเมินระบบหรือกระบวนการของกิจกรรมเหล่านั้นได้ไม่ยาก สำหรับระบบที่ไม่เป็นทางการ ครอบคลุมกิจกรรมต่างๆ ที่มีเพื่อสุขภาพของบุคคล ครอบครัว และชุมชน กิจกรรมที่ไม่เป็นทางการเหล่านี้ถึงแม้จะไม่มีความเป็นแบบแผนเท่ากับระบบที่เป็นทางการ แต่ก็ยังคงลักษณะของแบบแผนและความเชื่อมโยงในระดับหนึ่ง

รูปที่ 2 ระบบสุขภาพที่ประกอบไปด้วยระบบสุขภาพที่เป็นทางการและระบบที่ไม่เป็นทางการ และองค์ประกอบของระบบสุขภาพ

ในการประเมินระบบสุขภาพควรครอบคลุมมิติด้าน “ผลลัพธ์ (Outcome)” “ประสิทธิภาพ (Efficiency)” และ “ความเป็นธรรม (Efficiency)” ซึ่งในมิติด้านความเป็นธรรมนี้ได้พิจารณารายงานรายงานผลการศึกษาเรื่องชุดเครื่องมือวัดความเป็นธรรมเพื่อประเมินการปฏิรูประบบสุขภาพไทย โดย สัมฤทธิ์ ศรีธำรงสวัสดิ์ ศุภสิทธิ์ พรรณนารุโณทัย พ.ศ. 2543 ร่วมพิจารณา

จากเอกสารสรุปการสัมมนาระดับชาติวันที่ 3 พฤษภาคม พ.ศ.2543 เรื่อง ระบบสุขภาพที่คนไทยต้องการ จัดโดย สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพ (สปรส.) สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) ได้ข้อสรุปดังนี้

ระบบสุขภาพที่คนไทยต้องการ คือ ระบบสุขภาพที่เปลี่ยนจากซ่อมสุขภาพมาเป็นการสร้างสุขภาพ กล่าวคือเน้นการป้องกันมากกว่าการรักษา จะต้องเป็นระบบสุขภาพที่มีทางเลือกหลากหลายรวมทั้งเป็น

ระบบที่คนไทยทุกคนมีสิทธิ์ในการมีสุขภาพดีสามารถเข้าถึงบริการและข้อมูลข่าวสารด้านสาธารณสุขอย่างเท่าเทียม จากการประชุมได้สรุปเป็นข้อเสนอแนะในด้านองค์ประกอบของระบบสุขภาพควรจะประกอบด้วยระบบต่างๆ ดังนี้

- ระบบนโยบาย
- ระบบสร้างเสริมสุขภาพ
- ระบบควบคุมป้องกันโรค
- ระบบบริการสุขภาพ
- ระบบคุณภาพ
- ระบบเทคโนโลยี
- ระบบกำลังคน
- ระบบสร้างองค์ความรู้
- ฯลฯ

แต่ไม่ได้ระบุคำจำกัดความของระบบเหล่านี้ชัดเจน จากการวิเคราะห์เอกสารทั้ง 3 เรื่องนักวิจัยเห็นว่าควรจะใช้กรอบแนวคิดของรายงานวิจัยเรื่อง ระบบสุขภาพและการประเมินผลการดำเนินการ” โดย รศ.นพ. ปรีดา ทัศนประดิษฐ์ เป็นกรอบแนวคิดหลัก และเพิ่มเติมในบางส่วนที่เป็นความต้องการของประชาชนในด้านระบบการควบคุมป้องกันโรคและการสร้างเสริมสุขภาพ

ดังนั้นดังนั้นกรอบแนวคิดการประเมินระบบสุขภาพนั้นหมวดของการประเมินตามที่ควรทำประกอบด้วย 9 หมวดหลักดังนี้

- สถานะสุขภาพ (Health state)
- ผลลัพธ์ทางสุขภาพ (Health outcomes)
- นโยบายสุขภาพ (Health policy)
- การดูแลหรือบริการทางสุขภาพ (Health care/services)
- การคลังทางสุขภาพ (Health care finance)

- การควบคุมป้องกันโรคและการสร้างเสริมสุขภาพ (Health Promotion)
- การวิจัย (Research)
- การผลิตและพัฒนาบุคลากร (Human resources)
- ข้อมูลข่าวสารทางสุขภาพ (Health information)

จากการสืบค้นแนวคิดการวัดและประเมินผลระบบสุขภาพ พบเอกสารที่เกี่ยวข้องจำนวน 4 เรื่องคือ

1. รายงานผลการศึกษา “ระบบสุขภาพและการประเมินผลการดำเนินการ” สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข โดย รศ.นพ.ปรีดา ทัศนประดิษฐ์ และคณะ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2546
2. รายงานผลการศึกษา การวัดสมรรถนะระบบสุขภาพของประเทศไทย โดย วีระศักดิ์ พุทธาศรี พ.ศ. 2547
3. ร่างแนวทางการประเมินผลด้านสุขภาพ เอกสารเพื่อใช้ในการเตรียมการเรื่องการจัดระบบการประเมินผลในปัจุบันประมาณ กลุ่มประเมินผล สำนักตรวจและประเมินผล กระทรวงสาธารณสุข โดยพ.ศ. 2548
4. รายงานความก้าวหน้า โครงการจัดทำชุดตัวชี้วัดสุขภาพแห่งชาติ โดยสถาบันวิจัยประชากรและสังคม โดยความสนับสนุนของแผนงานพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารสุขภาพ พ.ศ.2549

นักวิจัยได้เปรียบเทียบตัวชี้วัดจากทั้ง 4 แห่ง เพื่อพิจารณาความครอบคลุมรายละเอียดปรากฏในเอกสารแนบ 1 โดยแนวคิดการวัดและประเมินทั้งหมดนี้ไม่พบหมวดที่วัดในเรื่องนโยบายเป็นหลัก แต่อาจจะมองนโยบายสุขภาพซึ่งเป็นส่วนประกอบของทุกส่วนได้ เช่น นโยบายในการส่งเสริมสุขภาพ นโยบายในการควบคุมป้องกันโรค

หากไม่รวมรายงานผลการศึกษากการวัดสมรรถนะระบบสุขภาพของประเทศไทย เอกสารทั้งหมดอยู่ในขั้นตอนการพัฒนาตัวชี้วัด ยังไม่ได้นำไปใช้ในการประเมินจริง วิธีการวัดส่วนใหญ่การวัดผลโดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากหน่วยงานอื่นเป็นหลักและแปลผลตามมาตรฐาน โดยพบว่าการศึกษาผลลัพธ์ด้านสุขภาพนั้น มีดัชนีชี้วัดหลายตัวที่ปรากฏอยู่ในรายงานประจำปี เช่น อายุคาดเฉลี่ยประชากร อัตราตาย และปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพต่างๆ แต่ดัชนีด้านการตอบสนอง ความเป็นธรรม ความมั่นใจ นั้นยังหาได้ยาก และมักจะเป็นการศึกษาในบางช่วงเวลาเท่านั้น เนื่องจากการวัดสมรรถนะในระบบสุขภาพซึ่งไม่สามารถระบุขอบเขตและผู้รับผิดชอบได้อย่างชัดเจน จึงไม่พบรายงานหรือเอกสารที่วัดระบบในมุมมองของประชาชนในด้านความพึงพอใจ หรือความมั่นใจ ดังนั้นนักวิจัยเห็นว่าเป็นหากการพัฒนาแบบสำรวจทำ

เพื่อวัดสมรรถนะของระบบสุขภาพในมุมมองของประชาชน คาดว่าจะทำให้เกิดความตระหนักในวงกว้าง แม้ว่าตัวชี้วัดบางอย่างจะไม่สามารถระบุผู้รับผิดชอบได้ชัดเจนแต่สามารถทำให้เห็นถึงความเชื่อมั่น การตอบสนองขององค์กรประกอบย่อยของระบบสุขภาพต่อความคาดหวังของประชาชนได้เป็นอย่างดี

การพัฒนาแบบสำรวจ

แบบสำรวจนี้พัฒนาขึ้นเพื่อใช้ประเมินสมรรถภาพระบบสุขภาพผ่านมุมมองของประชาชน เพื่อทราบสถานการณ์ปัจจุบัน และเป็นการสะท้อนสมรรถนะของระบบสุขภาพในมุมมองประชาชน เพื่อให้ผู้ตัดสินใจเชิงนโยบายได้วางแผนในการจัดการการพัฒนาในอนาคต

แบบสำรวจดังแสดงในเอกสารแนบที่ 2 นี้เป็นแบบสำรวจที่ใช้วิธีการสัมภาษณ์ มีคำถามทั้งหมด 34 ข้อ และมีรูปแบบการตอบ 3 แบบ ได้แก่ ส่วนที่เป็นการตอบข้อมูล ส่วนที่เป็นการเลือกตามตัวเลือก และส่วนที่เป็นการให้คะแนนกับองค์ประกอบต่างๆของระบบสุขภาพจากมุมมองของประชาชน โดยข้อคำถามนั้นพัฒนาโดยเปรียบเทียบตัวชี้วัดที่คาดว่าจะนำมาใช้และต้องเป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนมุมมองของประชาชนต่อหมวดการวัดระบบสุขภาพ 9 หมวดข้างต้น โดยหมวดคำถามแบ่งเป็นหมวดหลักใหญ่ๆ ดังนี้

ส่วนประกอบของแบบสำรวจ	วัตถุประสงค์ในการวัด
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป	เพื่อทำ subgroup analysis ต่อไป
ส่วนที่ 2 สถานะสุขภาพและการดูแลสุขภาพ	- สถานะสุขภาพ (Health state) - ผลลัพธ์ทางสุขภาพ (Health outcomes)
ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจและความมั่นใจ	- นโยบายสุขภาพ (Health policy) - การดูแลหรือบริการทางสุขภาพ (Health care/services) - การคลังทางสุขภาพ (Health care finance) - การควบคุมป้องกันโรคและการสร้างเสริมสุขภาพ (Health Promotion) - การวิจัย (Research) - การผลิตและพัฒนาบุคลากร (Human resources) - ข้อมูลข่าวสารทางสุขภาพ (Health information)

การบันทึกข้อมูล

ให้ผู้สัมภาษณ์แจกบัตรคำตอบให้ผู้ตอบ อ่านคำถามในแบบสอบถาม (ส่วนที่แสดงในตาราง) จากนั้นให้ผู้ตอบเลือกจากตัวเลือกในบัตรคำตอบซึ่งจะมีทั้งหมด 4 ตัวเลือกได้แก่

1 หมายถึง ไม่เลย

2 หมายถึง เล็กน้อย

3 หมายถึง มาก

4 หมายถึง มากที่สุด

5 ในกรณีที่ผู้ตอบไม่ทราบหรือไม่สามารถแสดงความคิดเห็น (จะไม่มีตัวเลือกนี้ในบัตรคำตอบ)

ตัวอย่างบัตรคำตอบ

1	ไม่เลย	2	เล็กน้อย
3	มาก	4	มากที่สุด

เอกสารแนบ 1 ตัวชี้วัดที่ได้มีการพัฒนาขึ้นแยกตามองค์ประกอบของหมวดการวัดของระบบสุขภาพ

หมวดการวัด สมรรถภาพของระบบ สุขภาพ	แนวทางการประเมินผลด้านสุขภาพ และ การวัดสมรรถนะระบบสุขภาพของ ประเทศไทย	โครงการจัดทำชุดตัวชี้วัดสุขภาพแห่งชาติ	ระบบสุขภาพและการประเมินผลการดำเนินการ
1.สถานะสุขภาพ (Health state)	-อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด	สุขภาพกาย -Health-Adjusted Life Expectancy - ร้อยละของผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไปที่สามารถปฏิบัติ กิจกรรมประจำวันได้ด้วยตนเอง สุขภาพจิต -ร้อยละของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ที่มีความสุข เท่ากับหรือมากกว่าคนทั่วไป -ร้อยละของประชากรอายุ 12-60 ปีที่ประเมิน ความฉลาดทางอารมณ์ได้คะแนนในแต่ละด้านอยู่ใน ช่วงคะแนนปกติหรือสูงกว่า -ร้อยละของประชากรอายุตั้งแต่ 6 - 18 ปีที่มี IQ ไม่ต่ำกว่า 100 สุขภาพปัญญา -ร้อยละของครัวเรือนได้เข้าร่วมกิจกรรมในการ	- การเคลื่อนไหวของร่างกาย (Tests of movement, dexterity, reaching, stretching) - การเคลื่อนที่ (การเดิน, การวิ่ง) - การทรงตัว (Semi-tandem test) - กิจกรรมประจำวันสำคัญ (การเข้าใช้ห้องสุขา การใส่ เสื้อผ้า การอาบน้ำ การรับประทานอาหาร) - Intelligent quotient (เฉพาะเด็กวัยเรียน) - Mental status test (เฉพาะผู้สูงอายุ) - ทักษะในการจัดการความเครียด (Stress coping skill) - บุคลิกภาพที่เอื้อต่อภาวะเครียด (Personality prone to have stress) - ชุมชนผู้สูงอายุที่มีกิจกรรมสม่ำเสมอ - ดัชนีมวลกาย (Body Mass Index) - รอบเอวต่อสะโพก (Waist-hip ratio) - อายุคาดหวังเมื่อแรกเกิด (E0) - อายุคาดหวังเมื่ออายุ 60 ปี (E60)

หมวดการวัด สมรรถภาพของระบบ สุขภาพ	แนวทางการประเมินผลด้านสุขภาพ และ การวัดสมรรถนะระบบสุขภาพของ ประเทศไทย	โครงการจัดทำชุดตัวชี้วัดสุขภาพแห่งชาติ	ระบบสุขภาพและการประเมินผลการดำเนินการ
1.สถานะสุขภาพ (Health state) (ต่อ)		บำรุงรักษาสาธารณสุขสมบัติและการพัฒนาอื่นๆ / ครัวเรือนที่ร่วมกิจกรรมสาธารณสุขประโยชน์ใน ชุมชน / ครัวเรือนที่สมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อ ส่วนรวม / สาธารณประโยชน์ในรายปีที่ผ่านมา	- อายุคาดหวังที่ปราศจากภาวะทุพพลภาพ (Disability-free life expectancy: DFLE) - Disability adjusted life expectancy (DALE) - Healthy adjusted life expectancy (HALE) - Disability adjusted life years (DALYs) - Potential years of life loss (PYLL)
2.ผลลัพธ์ทางสุขภาพ (Health Outcomes)	- อัตราส่วนการตายมารดา(Maternal mortality rate: MMR) - จำนวนปีที่เสียชีวิตก่อนเวลาอันสมควร (Year of life lost: YLL) - อัตราเด็กต่ำกว่า 5 ปี ที่ขาดสารอาหาร - อัตราตายของเด็กต่ำกว่า 5 ปี - จำนวนเด็กที่คลอดน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ (Low birth weight: LBW)	- อัตราตายทารก - ร้อยละของทารกแรกเกิดที่มีน้ำหนักน้อยกว่า 3,000 กรัม - อัตราการฆ่าตัวตาย - ความชุกของการป่วยเป็นโรคซึมเศร้า - ผลลัพธ์ของการบริการ - สัดส่วนผู้ป่วยโรคเรื้อรังที่โรคอยู่ในระดับที่ควบคุมได้ - อัตราการเกิดภาวะแทรกซ้อนโรคเรื้อรัง	- อัตราตายรวมภายหลังการปรับอายุ (Age adjusted mortality rate) - อัตราตายตามกลุ่มอายุ (Age-specific mortality rate) - อัตราตายเฉพาะโรค (Age-adjusted disease specific mortality rate) - อัตราตายทารก (Infant mortality rate) - ความชุกของโรคเรื้อรัง (โรคความดันเลือดสูง, โรคเบาหวาน, โรคโคเลสเตอรอลในเลือดสูง) - ความชุกของปัญหาโภชนาการ (โรคอ้วน, การขาดโปรตีนและพลังงาน (Protein calories malnutrition))

หมวดการวัด สมรรถภาพของระบบ สุขภาพ	แนวทางการประเมินผลด้านสุขภาพ และ การวัดสมรรถนะระบบสุขภาพของ ประเทศไทย	โครงการจัดทำชุดตัวชี้วัดสุขภาพแห่งชาติ	ระบบสุขภาพและการประเมินผลการดำเนินการ
2.ผลลัพธ์ทางสุขภาพ (Health Outcomes) (ต่อ)	- อายุคาดเฉลี่ยที่ปรับความพิการ (Disability Adjusted Life Expectancy: DALE) - จำนวนเด็ก 0-5 ปี มีการเจริญเติบโตตามเกณฑ์มาตรฐาน อายุ น้ำหนัก ส่วนสูง - อัตราการติดเชื้อเอชไอวีในชายไทยที่เข้าเป็นทหารกองประจำการ - อัตราการติดเชื้อเอชไอวีในหญิงวัยเจริญพันธุ์ - อัตราป่วยจากโรคไข้เลือดออก	- อัตราการป่วย-ตายของผู้ป่วยที่มีรักษาด้วยโรคสำคัญ - ร้อยละของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ที่มีเส้นรอบเอวเกินมาตรฐาน - ระยะเวลาเฉลี่ยของการออกกำลังจิต (ทำสมาธิ / ตั้งมั่นอยู่กับสิ่งที่ศรัทธา / ทำให้จิตให้สงบ) ต่อวัน - ร้อยละของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ที่ทำวัตรปฏิบัติตามคำสอนศาสนาของตนอย่างสม่ำเสมอ - ร้อยละของประชากรอายุ 6 ปี ขึ้นไปที่เดิน 10,000 ก้าว ต่อวัน - ร้อยละของผู้ที่ไม่ดื่มสุรา ร้อยละของผู้ที่ไม่สูบบุหรี่ ร้อยละของผู้ที่ไม่ใช้สารเสพติด - จำนวนผู้ขับขี่หรือซ้อนท้ายรถจักรยานยนต์โดยสวมหมวกกันน็อคทุกครั้ง และจำนวนผู้ขับขี่หรือโดยสารรถยนต์ตอนหน้าโดยคาดเข็มขัดนิรภัยทุกครั้ง - ร้อยละของการไม่ป่วยด้วยโรคที่ป้องกันได้ในเด็กอายุ 1-5 ปี - ร้อยละของเด็ก 1-5 ปี ได้กินอาหารอย่าง	- อุบัติการณ์ของมะเร็งปากมดลูก, มะเร็งเต้านม, มะเร็งท่อน้ำดี, มะเร็งปอด) - อุบัติการณ์ของการฆ่าตัวตาย - อุบัติการณ์ของอุบัติเหตุทางถนน - ความชุกของการติดเชื้อราเรื้อรัง - อุบัติการณ์ของโรคติดเชื้อ (ติดเชื้อเอชไอวี, โรคเอดส์, วัณโรคที่เสมหะพบเชื้อ, โปปลิโอ, ไข้เลือดออก, มาลาเรีย, พิษสุนัขบ้า) - อุบัติการณ์ของการตกเลือดคลอดน้ำหนักตัวต่ำกว่าเกณฑ์ (Low birth weight) - ความชุกของภาวะทุพพลภาพระยะยาว(Long-term disability) - ความชุกของการ สูบบุหรี่, ดื่มสุรา, ใช้สารเสพติด, ไม่ออกกำลังกาย, ซี่รถจักรยานยนต์โดยไม่สวมหมวกกันน็อค, นั่งรถโดยไม่คาดเข็มขัดนิรภัย, เมมาแล้วขับ

หมวดการวัด สมรรถภาพของระบบ สุขภาพ	แนวทางการประเมินผลด้านสุขภาพ และ การวัดสมรรถนะระบบสุขภาพของ ประเทศไทย	โครงการจัดทำชุดตัวชี้วัดสุขภาพแห่งชาติ	ระบบสุขภาพและการประเมินผลการดำเนินการ
		เหมาะสมและเพียงพอตามวัย - ร้อยละของเด็ก 0-5 ปีที่มีภาวะทุพโภชนาการ ระดับ 2 หรือ 3	
3.การดูแลทางสุขภาพ (Health care system)	ความเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ต่อ ผู้รับบริการ ความมีอิสระในการตัดสินใจที่จะเลือกรับ บริการหรือไม่ การรักษาความลับของผู้รับบริการ การได้รับความสนใจอย่างรวดเร็วเมื่อไปรับ บริการ คุณภาพขององค์ประกอบและสิ่งอำนวยความสะดวก ความสะดวกอื่นๆที่ได้รับขณะรับบริการ สุขภาพ	- ร้อยละของการใช้สิทธิ์การรักษาในการใช้ บริการ - ร้อยละของการใช้บริการสถานบริการปฐมภูมิ - ร้อยละของการใช้บริการการแพทย์ทางเลือก - ความครอบคลุมของบริการสร้างเสริมสุขภาพ สำคัญ - ความต่อเนื่องของการรักษาโรคเรื้อรัง - ความครอบคลุมของการฟื้นฟูสภาพผู้ป่วยโรค เรื้อรังและผู้พิการ - ร้อยละของผู้ป่วยผู้ป่วยโรคเรื้อรังที่ได้รับการ ตรวจ และทราบว่าตนเองป่วยด้วยโรคเรื้อรัง - การจัดระบบบริการสุขภาพในด้านต่างๆ ที่ ตอบสนองต่อความคาดหวังของสังคม (Responsiveness)	- ความพึงพอใจ (Satisfaction) ต่อระบบบริการ สุขภาพของรัฐและเอกชน - สัดส่วนสถานบริการผ่านการประเมินคุณภาพ (Hospital accreditation) - สัดส่วนของประชากรที่ใช้ระบบบริการสุขภาพที่เป็น ทางการ - สัดส่วนของผู้ป่วยโรคความดันเลือดสูงที่ไม่ทราบว่า เป็นโรค - สัดส่วนของผู้ป่วยโรคความดันเลือดสูงที่ได้รับการรักษา ต่อเนื่องและที่ควบคุมได้ - สัดส่วนผู้ป่วยโรคเบาหวานที่ได้รับการตรวจจอตา และโปรตีนในปัสสาวะเป็นประจำทุกปี - สัดส่วนของผู้ป่วยวัณโรคที่ได้รับการรักษาครบ - สัดส่วนของหญิงตั้งครรภ์ที่ทำการฝากครรภ์ในระยะ

หมวดการวัด สมรรถภาพของระบบ สุขภาพ	แนวทางการประเมินผลด้านสุขภาพ และ การวัดสมรรถนะระบบสุขภาพของ ประเทศไทย	โครงการจัดทำชุดตัวชี้วัดสุขภาพแห่งชาติ	ระบบสุขภาพและการประเมินผลการดำเนินการ
3.การดูแลทางสุขภาพ (Health care system) (ต่อ)	การเข้าถึงเครือข่ายบริการทางสังคมอื่น ๆ ขณะรับบริการสุขภาพ สิทธิในการเลือกผู้ให้บริการและสถานบริการ	- ร้อยละขององค์กรท้องถิ่นที่มีขีดความสามารถ ในการจัดบริการด้านสุขภาพ	3 เดือนแรกของการตั้งครุฑและติดตามฝากครรภ์จนครบกำหนดคลอด - สัดส่วนของประชากรอายุ 35 ปีขึ้นไปที่ได้รับการตรวจคัดกรองโรคความดันโลหิตสูง - สัดส่วนของประชากรอายุ 35 ปีขึ้นไปที่ได้รับการตรวจคัดกรองโรคเบาหวาน - สัดส่วนของหญิงวัยเจริญพันธุ์ที่ได้รับการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก - สัดส่วนของเด็กอายุ 5 ปีที่ได้รับวัคซีนที่จำเป็นครบ (อาทิ DPT-OPV) - สัดส่วนของผู้สูบบุหรี่-ยาสูบที่ได้รับคำแนะนำโดยตรงให้เลิกสูบ - สัดส่วนของผู้ดื่มสุราที่ได้รับคำแนะนำโดยตรงให้การเลิกดื่ม - สัดส่วนของผู้ที่มีน้ำหนักตัวเกินที่ได้รับคำแนะนำโดยตรงให้ลดน้ำหนัก - อัตราส่วนของเทคโนโลยีต่อจำนวนประชากรในพื้นที่

หมวดการวัด สมรรถภาพของระบบ สุขภาพ	แนวทางการประเมินผลด้านสุขภาพ และ การวัดสมรรถนะระบบสุขภาพของ ประเทศไทย	โครงการจัดทำชุดตัวชี้วัดสุขภาพแห่งชาติ	ระบบสุขภาพและการประเมินผลการดำเนินการ
4. การคลังทางสุขภาพ (Health care finance)	- ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพเฉลี่ยต่อปี แยกตามเศรษฐกิจฐานะ - ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพเฉลี่ยต่อปีต่อรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อปี แยกตามเศรษฐกิจฐานะ	- ร้อยละของรายจ่ายสุขภาพ/GDP - ร้อยละของประชาชนที่มีหลักประกันสุขภาพ - ร้อยละของรายจ่ายด้านสร้างเสริมสุขภาพ - ร้อยละของผู้ด้อยโอกาสที่มีหลักประกันสุขภาพ - ร้อยละของรายจ่ายด้านสุขภาพที่ประชาชนจ่ายเอง (Out of Pocket)	- สัดส่วนของงบประมาณด้านสุขภาพต่องบประมาณแผ่นดินทั้งหมด - การกระจายงบประมาณด้านสุขภาพต่อพื้นที่ - Kagwani index (รายจ่ายสุขภาพ/รายได้)
5. ระบบการสร้างเสริม และคุ้มครองด้าน สุขภาพ		- ร้อยละของครัวเรือนที่มีบ้าน ถาวรและถูกสุขลักษณะ (อากาศถ่ายเทสะดวก, แสงสว่างเพียงพอ ฯลฯ) - ร้อยละของการสร้างที่อยู่อาศัยเหมาะสมกับวัยของผู้อยู่อาศัย และมีพื้นที่สาธารณะในละแวกที่อยู่อาศัย - จำนวนเวลาเฉลี่ยที่ใช้ทำกิจกรรมสันทนาการต่อคนต่อวัน - ร้อยละของประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมในชุมชน - ร้อยละของประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไปที่ได้รับประทาน	- ปริมาณฝุ่นในอากาศ - ปริมาณตะกั่ว-ปรอท-แคดเมียม-สารหนูในแหล่งน้ำ - BOD ของ แหล่งน้ำ - การปรากฏของระบบการประเมินผลการดำเนินการในพื้นที่และนำผลไปใช้เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ และปรับแผนปฏิบัติการ - สัดส่วนของประชากรที่มีความมั่นใจว่าจะได้รับการคุ้มครองเมื่อเกิดปัญหาจากการบริโภคด้านสุขภาพ

หมวดการวัด สมรรถภาพของระบบ สุขภาพ	แนวทางการประเมินผลด้านสุขภาพ และ การวัดสมรรถนะระบบสุขภาพของ ประเทศไทย	โครงการจัดทำชุดตัวชี้วัดสุขภาพแห่งชาติ	ระบบสุขภาพและการประเมินผลการดำเนินการ
		ผักและผลไม้อย่างน้อย 400 กรัมต่อวัน -ร้อยละของประชากรอายุ 1 ปีขึ้นไป แปร่งฟัน อย่างน้อยวันละ 2 ครั้ง -ร้อยละของร้านจำหน่ายอาหารปลอดภัยจากสาร ปนเปื้อน 6 ชนิดในทุกตำบล -ดัชนีคุณภาพอากาศ น้ำ -ปริมาณขยะมูลฝอย (หมายเหตุ ได้คัดเลือกตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับ สุขภาพโดยตรงเท่านั้น)	
6.การวิจัย (Research) หรือระบบสร้างองค์ ความรู้	-	- ชุมชนมีการดูแลสุขภาพ มีการสืบทอดความรู้ ภูมิปัญญาชาวบ้าน การจดทะเบียนภูมิปัญญา ท้องถิ่น	- สัดส่วนของงบประมาณวิจัยด้านสุขภาพต่อ งบประมาณแผ่นดินทั้งหมด - สัดส่วนของงบประมาณวิจัยด้านสุขภาพต้องวิจัย ทั้งหมด
7.การผลิตและพัฒนา บุคลากร	จำนวนแพทย์ต่อประชากร (Number of doctors per100,000 population; full-time public and full-time private and turn over	- อัตราส่วนของบุคลากรทางการแพทย์ต่อ ประชากร - อัตราส่วนของแพทย์ทั่วไปต่อแพทย์เฉพาะทาง	- อัตราส่วนระหว่างประชากรต่อบุคลากรทางสุขภาพ แต่ละประเภท - อัตราส่วนระหว่างประชากรต่อบุคลากรทางสุขภาพ

หมวดการวัด สมรรถภาพของระบบ สุขภาพ	แนวทางการประเมินผลด้านสุขภาพ และ การวัดสมรรถนะระบบสุขภาพของ ประเทศไทย	โครงการจัดทำชุดตัวชี้วัดสุขภาพแห่งชาติ	ระบบสุขภาพและการประเมินผลการดำเนินการ
(Human resource)	rate) ร้อยละของสถานเฝ้าระวังที่มีพยาบาล ปฏิบัติงาน (Percentage of health centers where nurse is available) จำนวน เจ้าหน้าที่สถานเฝ้าระวังต่อสถานเฝ้าระวัง (Average number of health care workers per health center)		แต่ละประเภทในพื้นที่ต่างๆ
8.ระบบสารสนเทศ (Information system)	-	- การเข้าถึงข้อมูลด้านบริการสุขภาพ (สร้างเสริม และป้องกันโรค) - ร้อยละประชาชนสามารถเข้าถึงสื่อทางเลือกได้ เช่น วิทยุชุมชน - จำนวนโฆษณาที่ถูกควบคุมช่วงเวลาการ ออกอากาศ - จำนวนโฆษณาที่ถูกแก้ไขให้เหมาะสมก่อน ออกอากาศ	- สัดส่วนของประชาชนที่ได้รับหรือเข้าถึงสารสนเทศ ด้านสุขภาพที่จัดทำอย่างเป็นระบบ (อินเทอร์เน็ต, คลังสารสนเทศ, การส่ง-เผยแพร่ สารสนเทศอย่างเป็นระบบ)

แบบสำรวจสมรรถนะระบบสุขภาพในมุมมองประชาชน

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อสำรวจมุมมองของประชาชนที่มีต่อองค์ประกอบต่างๆในระบบสุขภาพ ข้อมูลที่ท่านให้จะถูกเก็บเป็นความลับ และเป็นการถามความคิดเห็นส่วนบุคคล เป็นการให้คะแนนของความรู้สึกส่วนตัวของท่านเอง หากท่านไม่สบายใจที่จะตอบจะสามารถหยุดการสัมภาษณ์ได้ทุกขณะ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป	
1.เพศ : ☐ ชาย ☐ หญิง	2.อายุ :
3.สถานภาพ : ☐ โสด ☐ สมรส ☐ แยกกันอยู่ ☐ หย่า ☐ ม่าย	
4.อาชีพ:	☐ รับจ้าง ☐ พ่อบ้าน/แม่บ้าน ☐ นิสิต/นักศึกษา ☐ รับราชการ ☐ ค้าขาย ☐ เกษตรกร ☐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ ☐ ไม่มีอาชีพ ☐ อื่นๆ.....
5.การศึกษา ☐ ประถมศึกษา ☐ มัธยมศึกษา ☐ ปริญญาตรี ☐ ปริญญาโท ☐ ปริญญาเอก ☐ อื่น ๆ.....	6.ท่านมีสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลจาก (เลือกได้มากกว่า 1 ประเภท) ☐ ประกันสังคม/กองทุนเงินทดแทน ☐ มีบัตรทอง ☐ สวัสดิการข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ ☐ บริษัทประกันชีวิต (เอกชน) ☐ สวัสดิการโดยนายจ้าง ☐ ประกันนักเรียน ☐ ไม่มีเลย
7.ท่านมีโรคประจำตัวหรือไม่ ☐ ไม่มี (ข้ามไปถามข้อ 9) ☐ มี (ถามข้อต่อไป)	
8. โรคประจำตัว (ตอบได้มากกว่า 1 ตัวเลือก) ☐ โรคความดันโลหิตสูง ☐ โรคเบาหวาน ☐ โรคไขมันในเลือดสูง ☐ โรคมะเร็ง ☐ โรคหอบหืด ☐ โรคปอด ☐ โรคเกาต์ ☐ โรคลมชัก ☐ โรคผิวหนัง ☐ อื่นๆ.....	

หมายเหตุ: โรคประจำตัว คือ โรคที่เป็นอย่างถาวร ไม่สามารถรักษาให้กลับคืนเป็นปกติได้ ผู้ป่วยที่อยู่ในภาวะนี้ต้องการการกายภาพบำบัดหรือการปรับตัว นอกจากนั้นยังต้องการรักษาติดตามดูแลในระยะยาว รวมทั้งโรคประจำตัวที่สามารถรักษาหายได้ แต่ถ้ารักษาติดต่อกันนานเกิน 3 เดือนแล้วยังไม่หาย ยังต้องรักษาต่อไป ให้ถือว่าเป็นโรคประจำตัว

ส่วนที่ 2 สถานะสุขภาพและการดูแลสุขภาพ					
9.ตอนนี้สุขภาพร่างกายและจิตใจของท่านเป็นอย่างไร	ไม่เลย (1)	เล็กน้อย (2)	มาก (3)	มากที่สุด (4)	ไม่ทราบ/ ไม่แน่ใจ (5)
9.1 สามารถเคลื่อนไหวร่างกายได้ดี					
9.2 สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ทั้งหมด					
9.3 ปัจจุบันท่านรู้สึกมีความสุขดี					
9.4 ส่วนใหญ่เมื่อมีปัญหาท่านสามารถหาวิธีการแก้ไขปัญหาได้					

10.โดยส่วนใหญ่เมื่อท่านเจ็บป่วยท่านจะรักษาโดยวิธี (เลือก 1 ตัวเลือกที่ใช้บ่อยที่สุด)

- ☐ หายาหรือซื้อยากินเอง
- ☐ ไปหาหมอพื้นบ้าน/หมอแผนโบราณ
- ☐ ไปสถานบริการของรัฐหรือเอกชนตามสิทธิ
- ☐ ไปรักษาในสถานพยาบาลรัฐบาลโดยชำระค่าใช้จ่ายเอง
- ☐ ไปคลินิกเอกชนหรือรพ.เอกชน โดยชำระค่าใช้จ่ายเอง

11. ในการเดินทางไปรับการรักษาข้างต้นท่านใช้เวลาทั้งสิ้น ชั่วโมง นาที
(รวมเวลาตั้งแต่ออกจากบ้าน รอรับบริการ จนกลับถึงบ้าน)

12. ใน 1 เดือนที่ผ่านมา ท่านมีพฤติกรรมต่างๆ เหล่านี้หรือไม่ (เลือกได้มากกว่า 1 ตัวเลือก)

- ☐ ดื่มสุรา ☐ สูบบุหรี่
- ☐ ไม่ออกกำลังกาย ☐ นั่งรถโดยไม่คาดเข็มขัดนิรภัย
- ☐ เมาแล้วขับ ☐ ชี้อวัยวะนานนตโดยไม่สวมหมวกกันน็อค

การดูแลสุขภาพของตนเองและสังคม						
คำถาม	ไม่เลย (1)	เล็กน้อย (2)	มาก (3)	มากที่สุด (4)	ไม่ทราบ/ ไม่แน่ใจ (5)	
13.ท่านได้ดูแลรักษาสุขภาพให้แข็งแรงอยู่เสมอ						
14.ท่านคิดว่าอาหารและน้ำดื่มที่รับประทานอยู่มีความปลอดภัย						
15. ท่านคิดว่าสภาพแวดล้อมภายในชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่มีส่วนช่วยส่งเสริมให้มีสุขภาพที่ดี						
16.ชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่มีกลุ่มหรือเครือข่ายที่ส่งเสริมการดูแลสุขภาพอย่างสม่ำเสมอ						

ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจและความมั่นใจ						
	คำถาม	ไม่เลย (1)	เล็กน้อย (2)	มาก (3)	มากที่สุด (4)	ไม่ทราบ/ ไม่แน่ใจ (5)
ระบบบริการสุขภาพและการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	17. ท่านทราบสิทธิในการรักษาพยาบาลที่รัฐบาลจัดให้ มากน้อยเพียงใด					
	18. ท่านมีความพึงพอใจกับสวัสดิการด้านสุขภาพที่ รัฐบาลจัดให้มากน้อยเพียงใด					
	19. ท่านได้รับการตามที่คาดหวังจากสถานบริการที่ ท่านใช้อยู่เป็นประจำมากน้อยเพียงใด					
	20. ท่านเชื่อมั่นเพียงใดว่าเมื่อเจ็บป่วยแล้วจะได้รับการ รักษาอย่างถูกต้อง ทันเวลา และต่อเนื่อง					
	21. ในครั้งล่าสุดที่ท่านไปพบแพทย์ ท่านได้รับรู้ข้อมูล โดยละเอียดที่เกี่ยวข้องกับโรค และคำแนะนำในการ ดูแลสุขภาพเพียงใด					
	22. บุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข ทำให้ท่าน มีความพึงพอใจในการรับบริการเพียงใด					
	23. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการให้ประชาชนมีส่วนร่วม คิดในการจัดบริการของสถานพยาบาลในเขตของตน					
ระบบนโยบายการควบคุมป้องกัน บุคลากร และองค์ความรู้	24. เมื่อมีโรคระบาด เช่น ไข้หวัดนก ท่านเชื่อมั่นว่ารัฐจะ สามารถป้องกันและควบคุมโรคระบาดนั้นได้					
	25. ท่านคิดว่าบุคลากรทางการแพทย์ (หมอ พยาบาล) ในสถานพยาบาลที่ท่านไปรับบริการมีเพียงพอกับคน ในพื้นที่ของท่านหรือไม่					
	26. ท่านมีความมั่นใจที่จะไปรับการรักษาโดยการแพทย์ แผนไทยมากน้อยเพียงใด					
	27. ท่านมีความพึงพอใจต่อการบังคับใช้มาตรการห้าม สูบบุหรี่ในที่สาธารณะ					
	28. ท่านมีความพึงพอใจต่อการบังคับใช้มาตรการเมา ไม่ขับ					

ระบบนโยบายการควบคุมป้องกัน บุคลากร และองค์ความรู้	คำถาม	ไม่เลย (1)	เล็กน้อย (2)	มาก (3)	มากที่สุด (4)	ไม่ทราบ/ ไม่แน่ใจ (5)
	29. เมื่อเกิดข้อผิดพลาดในสินค้าหรือบริการด้าน สุขภาพ ท่านมั่นใจว่าจะได้รับการคุ้มครอง					
	30. ท่านเชื่อมั่นว่าในอีก 5 ปีข้างหน้าระบบบริการ สุขภาพจะดีขึ้น					
	31. ท่านคิดว่าค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพเป็นภาระที่กระทบ ต่อค่าใช้จ่ายอื่นๆ ในครอบครัวมากน้อยเพียงใด					
	32. ท่านคิดว่าภาษี/เงินที่ท่านจ่ายไปกับบริการสุขภาพ ที่รัฐบาลจัดให้ มีความคุ้มค่า					
	33. ท่านคิดว่าได้มีส่วนร่วมกับกิจกรรมในชุมชนหรือ กิจกรรมเพื่อสังคมบ้างหรือไม่					
34. นโยบายหรือมาตรการด้านสุขภาพที่ท่าน <u>อยากให้เกิดขึ้น</u> ในอนาคต						